

Sygn. akt I ACa 224/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lipca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Józef Wąsik
Sędziowie:	SSA Anna Kowacz-Braun (spr.) SSA Zbigniew Ducki
Protokolant:	sekr. sądowy Katarzyna Rogowska

po rozpoznaniu w dniu 13 lipca 2017 r. w Krakowie na rozprawie
sprawy z powództwa Skarbu Państwa - Naczelnika Urzędu Skarbowego w W.

przeciwko E. G.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 29 kwietnia 2016 r. sygn. akt I C 1907/14

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 5 400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

SSA Anna Kowacz-Braun SSA Józef Wąsik SSA Zbigniew Ducki

Sygn. akt I ACa 224/17

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 13 lipca 2017 r.

Powód Skarb Państwa – Naczelnik Urzędu Skarbowego w W. wystąpił przeciwko E. G. o uznanie umowy darowizny z dnia 7.12.2009r. – zawartej pomiędzy A. A. (1) i E. G. – sporządzoną przed notariuszem H. K. (Repertorium(...))

nr(...)) za bezskuteczną w stosunku do strony powodowej Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego w W., w stosunku do:

a) wierzytelności o zapłatę odsetek od kwoty 111 979 zł wraz z kosztami egzekucyjnymi wynikającej z tytułu wykonawczego wystawionego w dniu 20.11.2013 r. przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w W. o nr (...);

b) wierzytelności o zapłatę kwoty 168 001 zł (sto sześćdziesiąt osiem tysięcy jeden złotych) z odsetkami i kosztami egzekucyjnymi, wynikającej z tytułu wykonawczego wystawionego w dniu 20.11.2013r. przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w W. o nr (...);

c) wierzytelności o zapłatę kwoty 533 zł (pięćset trzydzieści trzy złote) z odsetkami i kosztami egzekucyjnymi, wynikającej z tytułu wykonawczego wystawionego w dniu 20.11.2013r. przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w W. o nr (...).

Powód wniósł również o zwrot kosztów procesu.

W uzasadnieniu zostało wskazane, że powodowi przysługuje wierzytelność wobec A. A. (1). Egzekucja jest bezskuteczna. A. A. (1) przeniosła na pozwanego własność nieruchomości czym pokrzywdziła powoda, działała z zamiarem pokrzywdzenia, a pozwany był świadomy działania w celu pokrzywdzenia wierzyciela.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa podnosząc, że nie wiedział nic o długach córki. Darczyńca nie był dłużnikiem w chwili dokonywania darowizny i nie działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. W ogóle nie istnieje zobowiązanie darczyńcy względem wierzyciela, gdyż wystawiono tytuły wykonawcze błędnie interpretując przepisy i wniesiona została skarga kasacyjna. Ponadto wskazano, że zobowiązanie podatkowe powstaje w momencie złożenia zeznania podatkowego. W momencie składania zeznania podatkowego darczyńca wskazała na swoje zobowiązania i je wypełniła. Dokonując darowizny nie była zobowiązana do niczego. W dniach 17.11.2009r. – 24.11.2009r. została przeprowadzona kontrola finansowa. A. A. (1) kwestionowała wyniki kontroli i zgłosiła stosowne wnioski dowodowe. Naczelnik w dniu 12.09.2012r. wydał decyzję określającą wysokość jej zobowiązania. Darczyńca kwestionował tą decyzję i nie stała się ostateczna i prawomocna. Darczyńca odwołał się od tej decyzji. 30.10.2013 r. Dyrektor Izby skarbowej utrzymał decyzje Naczelnika w mocy. A. A. (1) złożyła skargę do WSA, który wyrokiem z dnia 28.02.2014 r. oddalił skargę. Została złożona skarga do NSA. O zobowiązaniu A. A. (1) można mówić dopiero od dnia 28.02.2014r. Przyczyną zawarcia umowy darowizny były problemy małżeńskie A. A. (1). Były one na tyle poważne, że rozważali oni rozwód i definitywne rozstanie. Bała się ona, że mąż będzie chciał dochodzić praw do przedmiotowej nieruchomości. Podnosił on, że wprawdzie nieruchomość jest wpisana na A. A. (1), ale on poniósł nakłady finansowe na nabycie tej nieruchomości. Darczyńca chciała ochronić nieruchomość przed roszczeniami małżonka. Pozwany podniósł również, że byłoby niesprawiedliwym obciążać go kosztami.

Sąd Okręgowy w Krakowie wyrokiem z dnia 29 kwietnia 2016 r., sygn. akt I C 1907/14, w pkt I uwzględnił żądanie pozwu, w pkt II zasądził od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 3 600 zł tytułem kosztów procesu, a w pkt III nakazał ściągnąć od pozwanego E. G. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie kwotę 8 427 zł tytułem kosztów sądowych.

Rozstrzygnięcie wydał Sąd Okręgowy w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny.Skarb Państwa – Naczelnik Urzędu Skarbowego w W. jest wierzycielem A. A. (1). Jego wierzytelność obejmuje:

a) zapłatę odsetek od kwoty 111 979 zł wraz z kosztami egzekucyjnymi wynikająca z tytułu wykonawczego wystawionego w dniu 20.11.2013 r. przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w W. o nr (...);

b) zapłatę kwoty 168 001 zł z odsetkami i kosztami egzekucyjnymi, wynikająca z tytułu wykonawczego wystawionego w dniu 20.11.2013 r. przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w W. o nr (...);

c) zapłatę kwoty 533 zł z odsetkami i kosztami egzekucyjnymi, wynikającej z tytułu wykonawczego wystawionego w dniu 20.11.2013 r. przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w W. o nr (...).

Tytuły wykonawcze powstały w następujący sposób: A. A. (1) prowadziła działalność gospodarczą. W dniach 17.11.2009 r. – 24.11.2009 r. Naczelnik Urzędu Skarbowego w W. przeprowadził kontrolę podatkową. Stwierdzono nieprawidłowości. A. A. (1) wniosła uwagi. Dwoma decyzjami z dnia 14.09.2012 r. określono:

- 1) wysokość odsetek za zwłokę z tytułu uiszczanych zaliczek na podatek w 2008 r.;
- 2) wysokość zobowiązania podatkowego za 2008 r. w wysokości 168 918 zł.

Dwoma decyzjami z dnia 30.10.2013 r. Dyrektor Izby Skarbowej utrzymał w mocy decyzje Naczelnika Urzędu Skarbowego w W..

Egzekucja wierzytelności powoda była bezskuteczna. A. A. (1) nie ma majątku, z którego można przeprowadzić egzekucję.

A. A. (1) była właścicielem nieruchomości wpisanej do księgi wieczystej (...). W dniu 7.12.2009 r. A. A. (1) i E. G. zawarli umowę darowizny, sporządzoną przed notariuszem H. K. (Repertorium (...))nr (...), na mocy której A. A. (1) przeniosła własność nieruchomości na rzecz E. G.. A. A. (1) jest córką E. G..

A. A. (1) pozostaje w związku małżeńskim z J. A. (1). W 2009r. przeżywali kryzys małżeński, ale obecnie wszystko wróciło do normy. J. A. (1) nigdy nie podjął żadnych kroków prawnych celem odzyskania, podziału nieruchomości objętej umową darowizny.

W ocenie dowodów Sąd Okręgowy wskazał, że dał wiarę dokumentom zgromadzonym w sprawie, albowiem ich prawdziwość nie była kwestionowana przez żadną ze stron. Sąd Okręgowy nie dał wiary zeznaniom świadków i pozwanego w zakresie w jakim tłumaczą przyczyny dla których A. A. (1) przekazała nieruchomość pozwanemu. W ocenie Sądu Okręgowego nie są one przekonujące. Sąd zwrócił uwagę, że skoro małżonkowie się pogodzili, to dlaczego nie doprowadzili do powrotu majątku. Ponadto Sąd Okręgowy wziął pod uwagę, że dodatkowo A. A. (1) mieszkanie przepisała na rzecz dziecka co czyni bardziej wiarygodnym, że po prostu próbowała usunąć majątek spod egzekucji. Świadczy o tym zbieżność czasowa. Kontrola podatkowa została przeprowadzona w listopadzie 2009r. i zakończyła się niekorzystnie dla A. A. (1) i już wiedziała co jej grozi. Protokół otrzymała bowiem jeszcze w listopadzie 2009 r., a w grudniu 2009 r. nieruchomość darowała ojcu. Podkreślono, że świadkowie i pozwany to najbliższa rodzina, a zatem są oni zainteresowani w określonym rozstrzygnięciu niniejszej sprawy.

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo zasługiwało na uwzględnienie na postawie art. 527 k.c. Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego istniała wierzytelności powoda względem A. A. (1). Wynika ona z decyzji administracyjnych i sąd jest nimi związany. Wojewódzki Sąd Administracyjny oddalił skargi na powyższe decyzje. Zawarta umowa darowizny spowodowała pokrzywdzenie powoda – wierzyciela. A. A. (1) wyzbyła się majątku i nie ma żadnego majątku, z którego można by przeprowadzić egzekucję. Ponadto zgodnie z art. 529 k.c. domniemywa się, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, jeżeli stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny. Powódka działała ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Zarzuty pozwanego, że dopiero po zawarciu umowy, wydano decyzje, które spowodowały powstanie obowiązku podatkowego nie zasługują na uwzględnienie. Wszystkie decyzje i tytuły wykonawcze dotyczą zobowiązań podatkowych za 2008 r., a więc zobowiązań powstałych przed zawarciem umowy darowizny (grudzień 2009 r). Zobowiązania A. A. (1) dotyczą zaległych odsetek za nieterminowe zapłaty zaliczek na podatek dochodowy od dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej oraz podatku dochodowego z pozarolniczej działalności gospodarczej.

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 44.1.1, art. 44.3f i art. 44.6 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, obowiązek zapłaty zaliczek powstaje do 20 każdego miesiąca za miesiąc poprzedni, natomiast zgodnie z art. 45.1a.2 z 45.4.3 i z art.45.6 w/w ustawy, obowiązek zapłaty podatku za rok poprzedni powstaje najpóźniej w dniu 30

kwietnia roku następnego po roku podatkowym. Istotnie obowiązek podatkowy wynikający z zeznania jest podatkiem należnym, chyba że organ podatkowy ustali inaczej. Taka konstrukcja wynika z założenia, że to podatnik sam oblicza należny podatek i ustala jego wysokość wg. reguł wyznaczonych przez prawo. Natomiast organy skarbowe jedynie kontrolują prawidłowość wyliczenia. Nie oznacza to jednak, że zobowiązanie podatkowe wskazane w zeznaniu jest rzeczywistym zobowiązaniem podatnika. Rzeczywiste zobowiązanie podatkowe powstaje w takiej wysokości w jakiej wynika to z przepisów prawa i zdarzeń ekonomicznych mających wpływ na podatek, a nie z zeznania podatkowego. Oczywiście w większości wypadków wysokość zobowiązania podatkowego wynikająca z zeznania jest tożsama z rzeczywistym zobowiązaniem, albowiem zeznanie winno odpowiadać prawu i rzeczywistości. Jednakże w przypadku wadliwie wypełnionego zeznania podatkowego, mamy do czynienia z błędnie wypełnionym zeznaniem, a nie z niższym zobowiązaniem. Ponadto z samych decyzji i tytułów wykonawczych wynika, że wymagalność odsetek za zwłokę w płatności zaliczek naliczano od poszczególnych miesięcy w 2008 r., a wymagalność samego podatku ustalono od 1.05.2009 r. i od tego dnia naliczane są odsetki.

Dalej Sąd Okręgowy zaznaczył, że świadomość i wiedza pozwanego co do pobudek działania A. A. (1) pozostaje bez znaczenia, albowiem jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (art. 528 k.c.). Pozwany uzyskał korzyść majątkową ponieważ pod tytułem darmym otrzymał nieruchomości o określonej wartości.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., uwzględniając zasadę odpowiedzialności stron za wynik procesu. Na kwotę zasądzonych od pozwanego na rzecz strony powodowej kosztów procesu składa się kwota 3600 zł tytułem wynagrodzenia radcy. Koszty sądowe wyniosły 8 427 zł (opłata od pozwu – 5 % z kwoty 168 534 zł). Sąd nie pobrał tej kwoty od powoda, ponieważ był on ustawowo zwolniony od obowiązku jej uiszczenia. Dlatego w punkcie III wyroku sąd nakazał ją ściągnąć - na zasadzie art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w związku z art. 98 k.p.c. Sąd nie znalazł podstaw do odstąpienia od obciążenia pozwanego kosztami.

Pozwany wniósł apelację od powyższego wyroku, zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 527 i następnych k.c. poprzez błędne ich zastosowanie w niniejszej sprawie i stwierdzenie, że A. A. (1) w momencie dokonywania czynności – zawierania umowy darowizny z ojcem E. G. miała świadomość tego, że dokonywana przez nią czynność ma na celu pokrzywdzenie powoda, a także na przyjęciu, że E. G. wiedział lub przy zachowaniu należytej staranności mógł się o tym dowiedzieć;
2. naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 21 ustawy Ordynacji podatkowej w zw. z art. 45 ust. 1 i ust. 6 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, a to poprzez ich błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że A. A. (1) w chwili dokonywania darowizny posiadała wobec Skarbu Państwa – Naczelnik Urzędu Skarbowego w W. zobowiązanie podatkowe z tytułu należności podatkowej oraz iż w momencie dokonywania darowizny była świadoma istniejących zaległości podatkowych;
3. naruszenie przepisów prawa procesowego, a to art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku o zawieszenie postępowania w niniejszej sprawie i uznanie, że rozstrzygnięcie Naczelnego Sądu Administracyjnego w postępowaniu, które zostało wszczęte na skutek wniesienia skargi kasacyjnej od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w K. z dnia 28 lutego 2014 r. o sygn. akt I SA/Kr 2208/13, nie będzie miało wpływu na ustalenie istnienia roszczeń powoda;
4. naruszenie przepisów prawa procesowego, a to art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów i uznanie, że darczyńca – A. A. (2) była i jest osobą niewypłacalną w chwili zawierania umowy darowizny, na podstawie której została przeniesiona własność nieruchomości położonej we wsi Z., stanowiącej działkę nr (...), dla której Sąd Rejonowy w W. prowadzi księgę wieczystą nr (...) na rzecz ojca E. G. lub stała się niewypłacalna w większym stopniu niż przed dokonaniem w/w darowizny;

5. naruszenie przepisów prawa procesowego, a to art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów i uznanie, że poważny kryzys małżeński, który przeżywała A. A. (1) nie był bezpośrednią przyczyną z uwagi na którą została przeniesiona na podstawie umowy darowizny własność spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu na rzecz pozwanego E. G..

Pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w ten sposób, że oddalić powództwo powoda w całości i zasądzić na rzecz pozwanego koszty procesu, ewentualnie wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Krakowie. Z najdalej posuniętej ostrożności procesowej na wypadek nieuwzględnienia apelacji, na podstawie art. 102 k.p.c. wniósł o nieobciążanie pozwanego kosztami przed Sądem II instancji.

W uzupełnieniu apelacji pozwany wniósł, zarzut przedawnienia wierzytelności podatkowych dłużnika A. A. (1) stwierdzonych tytułami wykonawczymi (...), co nastąpiło najpóźniej 30 lipca 2016 r.

Strona powodowa wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego jest nieuzasadniona i jako taka podlega oddaleniu.

Na wstępie wypada jednak zauważyć, że ustalenia stanu faktycznego poczynione przez Sąd I instancji są pełne i prawidłowe, stąd też mogą stanowić podstawę do oceny zasadności wniesionej przez pozwanego apelacji (Sąd odwoławczy uznaje je za własne).

Sąd Apelacyjny jedynie dodatkowo ustalił, że wyrokiem Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 30 marca 2016 r., sygn. akt I C 1906/14, w sprawie z powództwa Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego w W. przeciwko J. A. (2) działającemu przez przedstawiciela ustawowego J. A. (1), uznano umowę darowizny spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego położonego w budynku nr (...) na os. (...) lok. nr (...) w W., dla którego Sąd Rejonowy w W. prowadzi księgę wieczystą KW nr (...), zawartą w dniu 1 grudnia 2009 r. w W. w Kancelarii Notarialnej przed notariuszem M. Z. (Rep.(...) Nr (...)) pomiędzy A. A. (1) (darczyńcą), a pozwanym J. A. (2) (obdarowanym), za bezskuteczną wobec Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego w W., któremu przysługują wobec darczyńcy wierzytelności w łącznej wysokości 168.534,00 zł (sto sześćdziesiąt osiem tysięcy pięćset trzydzieści cztery złote) wraz z odsetkami i kosztami egzekucyjnymi wynikające z tytułów wykonawczych (...), (...) i (...). Wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 28 grudnia 2016 r., sygn. akt I ACA 934/16, oddalono apelację od w/w wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie.

Odnosząc się do poszczególnych zarzutów apelacji, po pierwsze nie można zgodzić się ze stwierdzeniem jakoby Sąd Okręgowy dopuścił się naruszenia prawa materialnego tj. art. 21 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2017 r., poz. 201 j.t., dalej u.or.pod.) w zw. z art. 45 ust. 1 i 6 ustawy z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 2032 j.t. u.p.d.o.f.), poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że córka pozwanego A. A. (1) w chwili dokonywania darowizny nie posiadała wobec Skarbu Państwa – Naczelnika US zobowiązania podatkowego. Obowiązek zapłaty podatku ma charakter deklaracyjny, a więc wywołujący skutek ex tunc. Zatem brak jest podstaw do twierdzenia, jakoby dłużniczka w chwili dokonywania darowizny nie miała zobowiązania podatkowego względem Skarbu Państwa. Ma rację strona powodowa, powołująca poglądy judykatury i doktryny, że zobowiązania podatkowe z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych, jak i podatków od towarów i usług powstają z mocy samego prawa z chwilą zaistnienia zdarzenia przewidzianego w ustawach normujących te podatki, z tym że również takie wierzytelności podlegające ochronie skargą pauliańską (vide w szczególności uchwała Sądu Najwyższego (7) z 12 marca 2003 r., III CZP 85/02, OSNC z 2003 r., nr 10, poz. 129) winny być pewne co do zasady, zaś określenie ich wysokości nie jest bezwzględnie konieczne byleby okoliczności zobowiązania były niewątpliwe. Zwrócić należy w powyższym kontekście uwagę na przywołane w odpowiedzi na apelację poglądy, że treść

przepisu art. 45 ust. 6 u.p.d.o.f. przesądza o charakterze decyzji weryfikującej zeznania rocznego podatnika w podatku dochodowym od osób fizycznych jako deklaratoryjnej, i to nawet w sytuacji, gdy w u.p.d.o.f. użyto sformułowania „ustali”. Z kolei apelujący wywodzący przeciwne twierdzenie nie przedstawił okoliczności niweczących prawidłowy wniosek o deklaratoryjnym charakterze przedmiotowej w sprawie decyzji.

Nie można się także zgodzić z twierdzeniem apelującego jakoby w sprawie występowały warunki do stwierdzenia braku świadomości córki pozwanego w chwili zawierania umowy darowizny z dnia 7 grudnia 2009 r. o możliwości pokrzywdzenia strony powodowej wskutek dokonania tej czynności, zaś obdarowany nie wiedział lub przy dochowaniu należytej staranności nie mógł się o tym dowiedzieć. Słusznie Sąd Okręgowy przyjął, że A. A. (1) działała ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Należy podzielić pogląd, że dłużnik działa ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli w sytuacji, gdy w chwili dokonania czynności prawnej zdaje sobie sprawę, że wskutek jej dokonania może stać się niemożliwym lub utrudnionym zaspokojenie się wierzycieli z jego majątku. Należy zwrócić uwagę na fakt, że dla oceny działania dłużnika w tym zakresie nie jest istotny zamiar pokrzywdzenia wierzycieli, lecz wystarcza świadomość o możliwości wywołania u ogółu wierzycieli bezskuteczność ich zaspokojenia. Dodać przy tym trzeba, że świadomość ta musi istnieć w chwili dokonania zaskarżonej czynności i nie musi być ona wynikiem wyłącznie stanu niewypłacalności dłużnika w chwili dokonania czynności (tak wyrok Sądu Najwyższego z 18 stycznia 2008 r., V CSK 381/07, LEX nr 627266). Otóż dłużnik działa ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, jeżeli ma rozeznanie co do tego, że w następstwie dokonanej przez niego czynności ucierpi materialny interes wierzyciela, zazwyczaj poprzez wyzbycie się w całości lub w części majątku nadającego się do egzekucji (tak wyrok Sądu Najwyższego z 29 maja 2007 r., V CSK 77/07, LEX nr 611455). Do przyjęcia świadomości dłużnika pokrzywdzenia wierzycieli, o której mowa w art. 527 § 1 k.c., wystarczy by dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności (tak wyrok Sądu Apelacyjnego z Poznaniu z 12 maja 2005 r., I ACa 1764/04, OSA 2006/3/8).

Niezmiernie istotny jest również fakt, że ustalona przez Sąd Okręgowy sekwencja wydarzeń, co do prawidłowości której apelujący nie złożył skutecznych zarzutów, w sposób jednoznaczny znamionuje świadomość A. A. (1) co do skutków przedmiotowej w sprawie darowizny względem możliwości realizacji zobowiązania podatkowego należnego stronie powodowej. Otóż niekwestionowana jest okoliczność, że odbywająca się w jej firmie w listopadzie 2009 r. kontrola podatkowa wykazała zawyżenie kosztów uzyskania przychodów z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Dodatkowo należy zauważyć, że po odebraniu przez córkę pozwanego wezwania o wykazanie majątku, ta pismem z 30 listopada 2009 r. odmówiła uczynienia temu zadość (k. 18-20), zaś parę dni później wyzbyła się składników swego majątku, z których w przyszłości strona powodowa mogła prowadzić egzekucję swej należności podatkowej. Zgodzić się należy z wnioskiem, że samo wszczęcie kontroli podatkowej oraz sposób jej przeprowadzenia dawał podstawy do wzbudzenia podejrzenia o występowaniu u organów podatkowych zastrzeżeń, co do rzetelnego prowadzenia ksiąg podatkowych. Kontrola podatkowa skupiła się bowiem na fakturach VAT wystawionych przez spółkę (...) Sp. z o.o. oraz rozliczeniu kosztów delegacji. Pytania zadawane przez pracowników US przeprowadzającego kontrolę w stosunku do A. A. (1) jednoznacznie wskazywały, że są podejrzenia, co do rzeczywistego wykonywania usług przez firmę (...) mimo ujęcia faktur VAT w pozycji kosztów uzyskania przychodu. Te okoliczności potwierdziły istnienie realnej obawy, że organy podatkowe mają zamiar wydać decyzję korygującą samorozliczenie dokonane przez A. A. (1). Koincydencja czasowa zawarcia umowy darowizny na rzecz pozwanego, E. G. od przeprowadzonej kontroli podatkowej ewidentnie wskazuje na zamiar wyzbycia się majątku przez dłużniczkę i zabezpieczenia na wypadek ewentualnych zarzutów podniesionych przez US. Zgodzić się przy tym trzeba, że kłopoty rodzinne nie są wystarczającą przyczyną, aby wyzbywać się majątku w takim zakresie, aby stać się całkowicie niewypłacalnym, tym bardziej jeśli małżonkowie mieli rozdzielność majątkową i ewentualne dochodzenie roszczeń przez męża A. A. (1) wobec swojej żony i tak byłoby utrudnione. Występowały zatem w sprawie okoliczności dające podstawę do przyjęcia domniemania faktycznego w przedmiocie działania dłużniczki z pokrzywdzeniem wierzyciela (strony powodowej). Nadto wykazanie przesłanki działalności dłużniczki z pokrzywdzeniem wierzyciela, w odniesieniu do przedmiotowej w sprawie darowizny ułatwia fakt doprowadzenia przez dłużnika wskutek przedmiotowej czynności prawnej do niewypłacalności.

Na temat wywodów apelacji w przedmiocie zarzutu jakoby Sąd I instancji dopuścił się naruszenia art. 527 i nast. k.c. poprzez błędne zastosowanie i stwierdzenie, że obdarowany wiedział lub przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o działaniu dłużniczki ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, dość zwrócić uwagę na ich sprzeczność z art. 528 k.c. Wszak wiedza lub jej brak po stronie osoby trzeciej w powyższym przedmiocie w sprawie pozwanego pozostaje bez znaczenia wobec nieodpłatnego charakteru czynności prawnej z 7 grudnia 2009 r.

W odniesieniu natomiast do zarzutów naruszenia przez Sąd I instancji przepisu prawa procesowego w postaci art. 233 § 1 k.p.c., w stosunku do stwierdzenia niewypłacalności córki pozwanego wskutek dokonania przedmiotowej czynności prawnej lub też zwiększenia się jej niewypłacalności względem tej jaka istniała przed dokonaniem darowizny oraz przyjęcia, że kryzys małżeński dłużniczki nie był bezpośrednią przyczyną dokonania czynności prawnej z 7 grudnia 2009 r., na wstępie godzi się przywołać ugruntowany pogląd judykatury zgodnie z którym, nie jest wystarczającym uzasadnieniem zarzutu naruszenia normy art. 233 § 1 k.p.c. przedstawienie przez stronę skarżącą własnej oceny dowodów i wyrażenie dezaprobaty dla oceny prezentowanej przez Sąd I instancji. Skarżący dla uzyskania akceptacji postulowanego twierdzenia ma obowiązek wykazania, że sąd wywiódł z materiału procesowego wnioski sprzeczne z zasadami logiki lub doświadczenia życiowego, względnie pominął w swojej ocenie istotne dla rozstrzygnięcia okoliczności wynikające z konkretnych dowodów, grupy dowodów (tak m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 24 stycznia 2013 r., I ACa 1075/12, Lex nr 1267341). Dodać trzeba, że zarzut naruszenia przez sąd wspomnianego przepisu może okazać się zasadny tylko wtedy, gdy orzekający sąd wyjdzie poza granice swobodnej oceny dowodów. Oznacza to, że jeśli sąd I instancji, po wszechstronnym rozważeniu materiału dowodowego, wyprowadził z dowodów wnioski logicznie poprawne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego, to nawet jeśli z tego samego materiału dowodowego dałoby się wysnuć inne wnioski, sąd odwoławczy nie może ingerować w dokonane ustalenia faktyczne (por. m.in. orzeczenia Sądu Najwyższego z: 6 listopada 1998 r., II CKN 17/2000, LexPolonica nr 345713, OSNC z 2000r., nr 10 poz. 189; 3 sierpnia 1999 r., I IKN 76/99, LexPolonica nr 346462, OSNAOiUS z 2000 r., nr 19, poz. 732 27 września 2002 r., II CKN 817/00, LEX nr 56096; 27 września 2002 r., IV CKN 1316/00, LEX nr 80273).

Wbrew odmiennemu w tym względzie twierdzeniu apelującego nie przedstawił on takich okoliczności, z których można by wywieść wniosek o dopuszczeniu się przez Sąd Okręgowy naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. W szczególności niewypłacalności córki pozwanego wskutek dokonania przedmiotowej czynności prawnej świadczy wprost protokół o stanie majątkowym sporządzony 27 maja 2014 r. spisany przez pracownika US, w którym A. A. (1) oświadczyła, że nie posiada żadnych nieruchomości, a mieszkanie w którym zamieszkuje jest własnością syna J. (k. 91-92). Podała ona również, że nie ma żadnego pojazdu. Jak to zostało wskazane przez Sąd Najwyższy w powołanym przez stronę pozwaną wyroku (sygn. akt III CKN 612/97) bezskuteczność prowadzonej egzekucji jest wystarczającym dowodem niewypłacalności dłużnika, przy czym zgodnie z art. 529 k.c. jeżeli dłużnik w chwili darowizny był niewypłacalny, lub wskutek tego stał się niewypłacalny, domniemywa się, że działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. W ogóle do wykazania niewypłacalności wystarczy przedstawienie takich okoliczności, z których wynika, że wobec stanu majątkowego dłużnika niemożliwym jest zaspokojenie wierzytelności skarżącego (vide wyrok Sądu Najwyższego z 24 stycznia 2000 r. III CKN 554/98, LEX nr 52736), co wszak nastąpiło wspomnianym protokołem. Wierzyciel bowiem może wykazywać niewypłacalność dłużnika za pomocą wszelkich dowodów (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 6 grudnia 1996 r., I ACr 853/96, Apel. W-wa z 1997 r., nr 3 poz. 23) Pozwany w toku postępowania, wbrew swemu obowiązkowi wynikającemu z art. 6 k.c. powyższego nie obalił. Nadto pozwany na kanwie art. 533 k.c. w toku postępowania mógł wskazać konkretne przedmioty dające możliwość do zaspokojenia się wierzyciela, czemu jednak nie podołał, ponieważ okoliczności w tym względzie nie wykazał. Samo ogólnikowe stwierdzenie jakoby dłużnik posiadał mienie dające możliwość zaspokojenia się z niego wierzyciela, nie może być uznane, jako wskazanie mienia wystarczającego do zaspokojenia wierzyciela.

Następnie uznać należy, że bez znaczenia dla oceny charakteru prawnego umowy darowizny ma motyw dokonania nieodpłatnego przysporzenia. Jakkolwiek pozwany twierdzi, że przyczyną dokonania zaskarżonej czynności darowizny był kryzys małżeński jego córki i jej małżonka. Przekazał Sąd I instancji słusznie nie dał wiary świadkom na których powołuje się apelujący w zakresie w jakim tłumaczą przyczyny, dla których A. A. (1) przekazała nieruchomość pozwanemu.

Na temat twierdzenia apelacji co do zarzutu przedawnienia należności strony powodowej względem wierzytelności w odniesieniu do córki pozwanego na wstępie przywołać należy pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z 9 kwietnia 2010 r. (III CSK 273/09, LEX 602265), z którego wynika, że warunkiem dochodzenia ochrony na podstawie art. 527 § 1 k.c. jest wykazanie posiadania wierzytelności w stosunku do dłużnika, który dokonał kwestionowanej skargą czynności prawnej. Otóż wierzytelność ta powinna istnieć w chwili dokonania zaskarżonej skargą pauliańską czynności prawnej oraz w chwili wytoczenia powództwa. Oznacza to, że wspomniana wierzytelność nie musi istnieć w chwili wyrokowania. Jak się przyjmuje w judykaturze, stronie pozwanej w procesie ze skargi pauliańskiej nie przysługuje prawo podnoszenia przedawnienia wierzytelności mającej być przedmiotem ochrony. Dotyczy to w ogóle zarzutów wygaśnięcia lub niemożności egzekwowania zobowiązań dłużnika. Jedyną zaś metodą kwestionowania tych okoliczności są zarzuty przysługujące wyłącznie dłużnikowi w ramach powództwa opozycyjnego przewidzianego w art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c. Przyznanie zaś takiego prawa osobie trzeciej w sprawie ze skargi pauliańskiej prowadziłoby do faktycznego rozstrzygnięcia kwestii dotyczących praw o obowiązków dłużnika, w sytuacji gdy nie jest on stroną takiego postępowania (wyrok SA w Gdańsku z 30 czerwca 2015 r., I ACa 975/14). W sprawie ze skargi pauliańskiej badaniu sądu podlega jedynie to czy wskazana przez powoda wierzytelność jaka ma podlegać ochronie nie przekracza granic wynikających z tytułu wykonawczego wydanego przeciwko dłużnikowi, co do którego występuje związanie stosownie do art. 365 k.p.c. Natomiast w razie istnienia sporu co do wysokości wierzytelności właściwą drogą obrony dłużnika jest powództwo przeciwegzekucyjne (uzasadnienie do wyroku Sądu Najwyższego z 30 września 2004 r. IV CK 30/04). Tym samym zgłoszony zarzut przedawnienia należy ocenić jako bezzasadny.

Z tych wszystkich względów apelacja pozwanego w oparciu o przepis art. 385 k.p.c. została oddalona.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd odwoławczy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. Na koszty postępowania apelacyjnego złożyły się koszty zastępstwa procesowego w wysokości 5 400 zł (§ 10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. z 2015 r., poz. 1800).

W myśl art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Sąd Apelacyjny w przedmiotowej sprawie nie znajduje podstaw do zastosowania art. 102 k.p.c. Należy zauważyć, że pozwany w żaden sposób nie umotywował wniosku w przedmiocie odstąpienia od obciążania pozwanego kosztami postępowania przed Sądem II instancji. Sąd Apelacyjny również nie znajduje żadnych okoliczności uzasadniających zaistnienie szczególnie uzasadnionego wypadku w odniesieniu do pozwanego, przemawiających za odwołaniem się ustalenia zwrotu kosztów postępowania na zasadzie słuszności.

SSA Anna Kowacz-Braun SSA Józef Wąsik SSA Zbigniew Ducki